

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди»

Рада молодих учених університету

Матеріали
X Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
«Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації»
16-17 січня 2016 року

Збірник наукових праць

Переяслав-Хмельницький – 2016

УДК 001+37(100)

ББК 72.4+74(0)

Т 33

Матеріали X Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації»: Зб. наук. праць. – Переяслав-Хмельницький, 2016. – Вип. 10. – 646 с.

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР:

Коцур В.П. – доктор історичних наук, професор, академік НАПН України, ректор ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Рик С.М. – кандидат філософських наук, доцент, проректор з наукової роботи ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»

Склярєнко О.Б. – кандидат філологічних наук, доцент

Коцур В.В. – кандидат політичних наук, голова Ради молодих учених університету

Кикоть С.М. – кандидат історичних наук, заступник голови Ради молодих учених університету

Гайдаєнко І.В. – керівник центру усної історії, секретар Ради молодих учених університету

©Рада молодих учених університету

©ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»

віку є використання в навчально-виховному процесі активних та особистісно зорієнтованих технологій, методів і форм організації освітньо-виховного простору, серед яких – *метод проектів*.

Отже, метод проектів змінює підхід до освітньої діяльності: здібності дитини закладені природою, а дошкільний навчальний заклад має створити умови для їх розкриття; знання повинні служити для пристосування людини до навколишнього середовища і мати практичну спрямованість; головне – не кількісні характеристики знань, отриманих дітьми в ДНЗ, а вміння використовувати їх у конкретній ситуації; важливо підкорити зміст навчально-виховної діяльності розв'язанню практичних проблем, що відповідають силам, підготовці та інтересам дитини; розв'язання проблем вимагає поєднання розумової і фізичної праці, що має розвивальну та суспільну цінність.

Таким чином, набуті в процесі реалізації проекту знання, вміння та навички не тільки набувають особливої міцності та свідомості, а й асоціативно пов'язані з отриманим задоволенням, що стає стимулом до нового пошуку. Пошук, у свою чергу, викликає нові асоціації, нові проекти. Процес діяльності дошкільнят в проекті складний і динамічний, оскільки залежить від вікових та індивідуальних особливостей дітей дошкільного віку. Отже, розвиток пізнавального інтересу як складного особистісного утворення відбувається поступово у діяльності, що має практичну спрямованість і дає можливість дитині входити в проблемну ситуацію. Саме проектна діяльність забезпечує можливість отримувати, синтезувати, комбінувати, активно використовувати історичну інформацію про предмет. Базуючись на особистісно-орієнтованому підході до навчання і виховання, проектний метод розвиває пізнавальний інтерес до різних галузей знань, формує навички співпраці, впливає на психічний розвиток дітей старшого дошкільного віку.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція) [Текст] / Науковий керівник А. М. Богущ – К.: Спеціальний випуск журналу «Вихователь-методист дошкільного закладу», 2012. – 64 с.
2. Лінник О.О. Творче проектування в організації життєдіяльності шести річок / Лінник О. О. // Навчально-методичний посібник. – Л. : Альма-матер, 2005. – 178 с.
3. Метод проектів у діяльності дошкільного закладу / укладач Л. А. Швайка. – Х. : Вид. група «Основа», 2010. – 203 с.
4. Онопрієнко О. В. Сутнісні ознаки методу проектів: історичний аспект // Метод проектів: традиції, перспективи, життєві результати: // Практико-зорієнтований збірник – К.: «Департамент», – 2003. – С. 114–119.
5. Піроженко Т. О. Особистість дошкільника: надії та перспективи розвитку / Т. О. Піроженко. – Запоріжжя : ЛПС ЛТД, 2003. – 176 с.
6. Сич Р. В. Організація проектної діяльності – невід'ємна складова процесу вивчення навчальних дисциплін // Педагогічний вісник : наук.-метод. журн. – 2010. – № 4. – С. 25-28.
7. Солодянкіна О. В. Система проектування в дошкільному закладі: метод. пос. / О. В. Солодянкіна. – М. : Аркти, 2010. – 80 с.

*Юлія Волинець, Валерія Закусило
(Київ, Україна)*

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ДО ЕКОЛОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Постановка і обґрунтування актуальності проблеми. На сьогоднішній день особливого значення у змісті підготовки майбутніх фахівців вищих педагогічних навчальних закладів набуває екологічна складова. Це зумовлено низкою чинників, серед яких варто назвати глобальну екологічну кризу, низький рівень екологічної освіти та свідомості населення, зокрема молоді. Важливу роль має відігравати якісна екологічна освіта підростаючого покоління. Особливої актуальності це завдання набуває при підготовці фахівців, чия майбутня професійна діяльність пов'язана з проблемами збереження, відтворення і використання природних ресурсів. З іншого боку, важливу роль у вирішенні екологічної проблеми відіграє громадськість, активна позиція особистості, локальної громади, суспільства в цілому.

Аналіз досліджень та публікацій. Теоретичні засади екологічної освіти і виховання, склалися на основі гуманістичних ідей видатних педагогів різних епох (Я. Коменський, Й. Песталоцці, Ж.-Ж. Руссо, В. Сухомлинський, К. Ушинський,). Проблеми формування суспільної та індивідуальної екологічної свідомості відображено у працях філософів (В. Деркач, В. Крисаченко, В. Кремень, А. Кочергін, А. Толстоухов, М. Хілько, Г. Швебс та ін.). Вагомими для нашого дослідження стали наукові розвідки підготовки фахівців дошкільної освіти висвітлено у дослідженнях Л. Артемової, Г. Беленької, О. Богініч, А. Богущ, Н. Гавриш, Н. Лисенко, М. Машовець, Т. Поніманської, Г. Тарасенко, які вивчали проблему готовності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до екологічного виховання дітей дошкільного віку.

З огляду на зазначене, **метою** статті є розкриття особливостей формування готовності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до екологічного виховання дітей.

Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації

Виклад основного матеріалу. Аналіз екологічної ситуації в Україні та проведені дослідження сформованості екологічної культури студентів вищих навчальних закладів свідчать, що проблема вдосконалення підготовки майбутніх фахівців до ефективного проведення екологічного виховання дітей потребує цілеспрямованих зусиль. Оскільки в сьогоденні умовах постає проблема більш раціонального використання природних ресурсів і збереження довкілля для нашої держави, стратегічним завданням професійної підготовки фахівця будь-якого профілю, перш за все, повинно бути формування екологічної культури.

Учені С. Сисоєва, Л. Козак зазначають, що дошкільним навчальним закладам відводиться провідна і найважливіша роль в екологічній освіті і вихованні дітей дошкільного віку, а завдання освіти – сформувати систему знань, поглядів і переконань дітей дошкільного віку, які забезпечуватимуть громадську відповідальність за стан навколишнього середовища, як основу існування держави, готовність його поліпшувати шляхом прийняття необхідних екологічно грамотних рішень на основі нового стилю мислення і життя у злагоді з природою. Саме тому у вищому педагогічному закладі повинен культивуватися не абстрактний престиж знань, а престиж особисті, професії педагога, високої нелогічної культури людини [9, с. 126].

Н. Лисенко зазначає, що для того, щоб на практиці реалізувати високий рівень *екологічного виховання*, необхідно чітко уявити методику цієї роботи. Основними стадіями цього процесу учена визначає засвоєння дітьми екологічних знань та перетворення їх в елементи переконань як основне ядро свідомості [5, с. 140].

Розглянемо поняття «культура» та «екологія». В педагогічному словнику «культура» (від лат. *kultura* – виховання, освіта, розвиток) визначається, як сукупність практичних, матеріальних і духовних надбань суспільства протягом його історії. *Екологія* (грец. *oikos* – будинок, дім) – один із розділів біології, який досліджує взаємовідносини між біотичними та соціальними цілісностями та їхнім середовищем [6].

Проаналізувавши науково-педагогічну літературу можна визначити поняття «екологічна свідомість». Так, поняття «екологічна свідомість» – це глибокий, доведений до автоматичного розуміння нерозривний зв'язок людини з природою, залежність благополуччя людей від цілісності й певної незайнятості природного середовища проживання людини. Роль екологічної свідомості полягає у тому, що вона включає, з одного боку, реальні зміни переорієнтації цінностей, зміни у світогляді людини; з другого боку – вимога, яка стосується суспільної свідомості, і задає такий рівень, до якого вона повинна піднятися, щоб людство мало змогу вирішувати екологічні проблеми. За Н. Лисенко «екологічна свідомість – це властивий людині стереотип ставлення до навколишньої природи через засвоєння виробленої системи знань» [5, с. 73].

Завдання педагога вищого педагогічного навчального закладу полягає в тому, щоб розбудити інтелектуальні сили сучасної молоді, показати їм морально-етичну сторону людських відносин з природою, забезпечити багатогранні умови спілкування учнів з природою. Важливим чинником обґрунтування технології екологічного виховання та практичної природоохоронної діяльності у вищому педагогічному навчальному закладі є необхідність врахування таких *основних принципів*: пізнання природи як єдиного цілого; морально-естетичний вплив природи на особистість дитини; єдність патріотичного, емоційного, пізнавального ставлення до природи і практичних дій її збереження.

У вищих педагогічних навчальних закладах все більше уваги приділяється на якість освіти, фундаментальність підготовки фахівців, їх здатність самостійно і творчо мислити, приймати сміливі рішення, втілювати власні ідеї в практику професійної діяльності. Успіх розв'язання питань екологічної освіти та виховання дошкільників значною мірою залежить від рівня сформованості екологічної культури, свідомості, професійної майстерності вихователя дошкільного навчального закладу.

Водночас, О. Безпалько характеризує готовність до діяльності як психологічний стан, як характеристику, якість особистості, сукупність мотивів, установок, почуттів, знань та вмінь тощо. Автор підкреслює, що розбіжності у розумінні сутності готовності можна пояснити «рівнем, на якому вона розглядається: функціональному чи особистісному» [2, с. 37].

Поняття «готовність до професійної діяльності» – сукупність особистісних, психологічних і професійних особливостей вихователя, що передбачає професійну придатність, науково-теоретичну та практичну підготовку. Отже, зміст і структура поняття «*готовність*» зумовлюється таким видом діяльності, який є кінцевою метою підготовки майбутнього вихователя дошкільного навчального закладу. Компоненти педагогічної моделі вихователів екологічної культури студентів ВНЗ (за Т. Боєвою) [4, с. 107] подаємо в таблиці 1.

Таблиця 1

Компоненти моделі екологічної культури студентів ВНЗ

№ з/п	Назва компонентів	Зміст компонентів
1	Мотиваційно-ціннісний компонент	Особистісна готовність фахівця до здійснення ним активної екологозбережувальної професійної діяльності. Цей компонент об'єднує відносини та моральні риси особистості до дійсності й характеризується його рівнем, широтою, інтенсивністю та дієвістю проявів.

Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації

2	Особистісно-психологічний компонент	До його складу входить біологічно зумовлена підструктура особистості, що зумовлена фізіологічними й морфологічними особливостями мозку (здібності, темперамент, пам'ять) і підструктура форм відображення (мислення, уява, відчуття та сприймання природи).
3	Професійний компонент	Екологічні дії, котрі застосовують відповідно до усвідомлення мети, за допомогою набутих екологічних знань та умінь. Виявляються у двох напрямках: навчально-пізнавальному та практичному.

Для досягнення високих показників успішності студентам потрібно добре володіти вміннями та навичками, побудованими на матеріалі предмета екології. За допомогою таких умінь і навичок студент виявляє свою активність під час практичних, лабораторних, семінарських занять. Зміст, структура готовності до діяльності обумовлені її особливостями, водночас, вона визначає основні компоненти, які утворюють структуру педагогічної діяльності, а саме: знання потреб, тенденцій суспільного розвитку, основних вимог до людини, що визначає характер та зміст педагогічної діяльності, її цілі, завдання; різноманітні наукові знання, навички та вміння, основи досвіду, нагромадженого людством; педагогічні знання, виховний досвід, майстерність, інтуїція; високий рівень культури.

А. Пуні компонентами професійної готовності визначає вольові якості, спрямованість інтелектуальних процесів, спостережливість, творчу уяву, здатність до саморегулювання, цілеспрямованість, якій відводить провідну роль. Далі підкреслює, що сама проблема готовності *психологічна за предметом дослідження та педагогічна* – у зв'язку із використанням педагогічних засобів її формування [8, с. 9].

І. Підласий зазначає, що педагогічний продукт, «яким би складним він не був, формується поелементно, проте, найважливіше значення мають не окремі частини, а їх органічна єдність, що утворює нову якість» [7, с. 347]. Серед основних шляхів удосконалення підготовки майбутнього вихователя ДНЗ О. Абдуліна виділяє наступні: врахування досягнень педагогічних та суміжних наук, розробка нового змісту педагогічних дисциплін та педагогічної практики, встановлення міжпредметних зв'язків, глибоке відображення особистісного аспекту педагогічного процесу, використання різноманітних форм та методів, що забезпечують формування системи загальнопедагогічних знань, умінь та навичок, творчого ставлення до педагогічної діяльності, розробку цілісного програмно-методичного забезпечення педагогічної підготовки студентів тощо [1, с. 83]. У контексті нашого дослідження, акцентуємо увагу на формуванні готовності майбутнього вихователя дошкільного навчального закладу до екологічного виховання дітей дошкільного віку, виділивши два компонента готовності: *особистісна та педагогічна*.

Особистісний компонент готовності відображає мотиви, ідеали, установки та професійні можливості майбутніх фахівців дошкільної освіти. Будь-яка діяльність потребує від людини індивідуальних психологічних якостей, що слугують передумовами її успіху, тому суттєве педагогічне значення у процесі формування екологічної культури дитини дошкільного віку, має культура ставлення до природи самого вихователя дошкільного навчального закладу.

Таким чином, перший блок у структурі професійної готовності майбутнього вихователя до екологічного виховання (*особистісна готовність*) відображає особливості ставлення та характер діяльності педагога стосовно природи, певною мірою визначає зацікавленість педагога в діяльності з екологічного виховання у дошкільному навчальному закладі, її характер. Зауважимо, що особистісна готовність майбутнього вихователя дошкільного навчального закладу до екологічного виховання у структурі професійної готовності відображає особливості ставлення та характер діяльності до природи. **Другий компонент готовності** має відображати професійні якості педагога – знання, уміння, навички, мотиви діяльності, професійної майстерність, які необхідні для створення сприятливих умов, для формування екологічної культури дітей дошкільного віку.

Висновки та рекомендації. Отже, проведений аналіз формування готовності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до екологічного виховання дітей засвідчив, що якість екологічного виховання дошкільників значною мірою залежить від професійної готовності і професійної спрямованості молодого спеціаліста дошкільної освіти до здійснення професійної діяльності. У контексті нашого дослідження, акцентуємо увагу на формуванні готовності майбутнього вихователя дошкільного навчального закладу до екологічного виховання дітей дошкільного віку, виділивши два компонента готовності: *особистісна та педагогічна*.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Абдуліна О. А. *Общепедагогическая подготовка учителя в системе высшего педагогического образования : учеб. пособ.* / О. А. Абдуліна. – М. : Просвещение, 1984. – 208 с.
2. Безпалько О. В. *Формування готовності студентів до проектування організаційних форм виховної діяльності: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01* / Безпалько О. В. – К., 1998. – 190 с.
3. Біологія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/Біологія> – Заголовок з екрану.

4. Боева Т. Формування екологічної культури у викладанні гуманітарних дисциплін / Т. Боева // Освіта на Луганщині. – 2013. – № 1. – С. 106-110.
5. Лисенко Н. В. Екологічне виховання дітей дошкільного віку навч. посіб. / Н. В. Лисенко. – Львів: Світ, 1994. – 143 с.
6. Кузьмінський А.І. Педагогіка у запитаннях і відповідях: навч. пос. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://westudents.com.ua/glavy/49077-slovník-pedagogichnih-termnv.html> – Заголовок з екрану.
7. Подласый И. П. Продуктивная педагогика : Книга для учителя / И. П. Подласый. – М. : Народное образование, 2003. – 496 с.
8. Пуни А. Ц. Психологическая подготовка к соревнованию в спорте / Ц. Пуни. – М. : Физкультура и спорт, 1989. – 88 с.
9. Сисоева С. О. Професійна підготовка майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів у педагогічному коледжі: особистісно орієнтована технологія навчання природознавства / С. О. Сисоева, Л. В. Козак: навч.-метод. посіб. – К.: Міленіум, 2006. – 194 с. – С. 126.

*Наталья Галаган, Олександра Усенко
(Полтава, Україна)*

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «БУРІННЯ СВЕРДЛОВИН»

На сучасному етапі розвитку суспільства національна система професійної освіти зазнає докорінних змін, які орієнтують майбутніх фахівців на конкурентоздатність і творчість у професійній діяльності. Це викликає потребу організації виробничої практики майбутнього фахівця, формування в нього вмінь, які забезпечують особистісні можливості вчити інших і вчитися самому, співвідносити мовні засоби із завданнями й умовами навчання, враховувати соціальні норми поведінки і вихованість студентів [1].

Актуальність організації виробничої практики спеціальності «Буріння свердловин» зумовлена специфікою діяльності викладача. Основними видами педагогічної діяльності викладача вищих навчальних закладів є: професійна орієнтація й адаптація студентів; діагностика навченості, вихованості й розвитку студентів; науково-дослідна діяльність і керівництво науковою творчістю студентів; проектування й реалізація власної дидактичної системи; дидактичне й методичне наповнення навчання; здійснення навчально-виховного процесу; самоосвіта і підвищення кваліфікації. Викладач, що організовує виробничу практику повинен виконувати типові педагогічні завдання діяльності: сприяння появі мотивації навчання студентів; діагностика і прогнозування розвитку особистості, колективу; розробка методики навчання, у тому числі мережної; керівництво науковою творчістю студентів; формування професійних умінь, навичок і способів діяльності студентів; дидактичне й методичне забезпечення навчання; контроль і оцінювання рівня сформованості професійних умінь і навичок студентів; перевірка й оцінювання поточних результатів засвоєння навчального матеріалу; психокорекція професійного розвитку студента; сприяння розвитку самоуправління в групі; професійне виховання, конструювання навчально-виховного середовища.

Виконання цих функцій пов'язане з розвитком системи педагогічних умінь викладача, яку складають гностичні, комунікативні, дидактичні, фахові, виховні, інформаційні, організаційні, проектувальні і прогностичні вміння [2].

У той же час, за результатами опитування випускників коледжів та технікумів у рамках дослідження, 80,3% опитаних відчувають труднощі у формуванні студентських колективів; 76,8% – у спілкуванні зі студентами; 70,2% – у пошуку оптимальних педагогічних технологій вирішення нестандартних навчальних і виховних ситуацій. 68,7 % опитаних викладачів непедагогічних ВНЗ I-II ступеня не мають досвіду підготовки виробничої практики та відчувають потребу в ній.

Це є свідченням того, що в сучасному освітньому процесі назріла потреба в удосконаленні чинників, які сприяють якісній організації виробничої практики спеціальності «буріння свердловин» непедагогічних ВНЗ I-II ступеня навчальних і виховних закладів». Проте аналіз програм виробничих практик, підручників та інших навчально-методичних джерел виявив, що вузька предметна спрямованість виробничої практики фахівців створює труднощі у формуванні педагогічних якостей майбутнього фахівця, зберігається орієнтація на інформаційну модель освіти, відсутня чітка технологія організації виробничої практики спеціалістів»Буріння свердловин» спостерігається недостатня особистісна і практична спрямованість організації виробничої практики, її незбалансованість із процесами інтеграції і вимогами посилення міждисциплінарної підготовки [3].

Указане вище викликає потребу переосмислення проблеми організації виробничої практики студентів спеціальності «Буріння свердловин», обґрунтування методологічних і теоретичних засад проектування технології організації виробничої практики.

Таким чином, соціальна значущість цілеспрямованої організації виробничої практики студентів спеціальності «Буріння свердловин» з урахуванням специфіки їхньої професійної діяльності, недостатній рівень дослідження цієї проблеми у педагогічній науці зумовили вибір теми роботи. Мета статті полягає в